

Agnė Pupkutė

El. paštas: agnepupkute@gmail.com

Darbo vadovė: Lekt. Giedrė Dzemydaitė

LIETUVOS VALSTYBĖS BIUDŽETAS IR JO SUBALANSAVIMAS

Įvadas

Lietuvos valstybės biudžetas – tai itin svarbi visos valstybės dalis. Valstybės biudžetas yra reikšmingas ne tik bendros šalies plėtojimui, jis paliečia ir kiekvieną gyventoją atskirai. Būtent valstybės biudžeto dėka galima užtikrinti tokių šalies funkcijų įgyvendinimą, kaip: pajamų perskirstymo, socialinio aprūpinimo, ūkio plėtos, ekonomikos stabilizavimo, kontrolės bei visuomenės informavimo (Bivainis ir Butkevičius, 2009). Valstybės biudžetas – tai pagrindas, sukuriantis sąlygas racionaliam valstybės pajamų paskirstymui ir šalies ekonomikos klestėjimo bei stabilumo palaikymui, todėl yra itin svarbu užtikrinti tinkamą biudžeto formavimą bei valdymą.

Yra pasitelkiami įvairūs biudžeto formavimo principai, sukuriantys sąlygas efektyviam, sklandžiam bei skaidriam biudžeto formavimui ir jo valdymui. Vienas jų – biudžeto subalansavimo principas. Pasak Butauto (2009), biudžeto subalansavimas turi didelę reikšmę šalies ekonomikai, socialinei gerovei ir net šalies statusui tarptautinėje plotmėje, o tai nulemia valstybės finansavimą, sugebėjimą gauti plankesnius šaliai pozicijas svarbiose derybose, sumažina palūkanų normas, padeda lengviau išplatinti vyriausybės vertybinius poperius ir pan.

Įgyvendinti biudžeto subalansavimo principą yra sunku ne tik Lietuvai, bet

ir daugeliui kitų valstybių. Pavyzdžiui, 2009 m. visos Europos Sąjungos šalys turėjo biudžeto deficitą, o 2014 m. tik 4 šalys (Danija, Vokietija, Estija, Liuksemburgas) pasiekė biudžeto perteklių. Vadinasi, net 85 proc. Europos Sąjungos valstybių susiduria su problemomis, sietinomis su biudžeto deficito egzistavimu.

Tyrimo objektas – Lietuvos valstybės biudžetas.

Problema – biudžeto subalansavimo principo neįgyvendinimas Lietuvoje.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Lietuvos valstybės biudžetą, jo subalansavimo problemą ir nustatyti subalansavimui įtakos turinčius veiksnius.

Tyrimo metodai: koreliacinė analizė, Stjudento skirstinys, kitimo tempo, grafinė ir lyginamoji analizės.

1. Literatūros apžvalga

Nagrinėjant literatūrą, tiriančią valstybės biudžeto balansą ir jam įtakos turinčius veiksnius, pastebėta, kad daugelis autorių detaliau analizuoja tik biudžeto deficito priklausomybę su įvairiais veiksniais. Autoriai plačiau neįvertina atskirai biudžeto pajamų ir išlaidų priklausomybės. Pavyzdžiui, A. Senda ir I. Skačkauskienė (2014), siekdami nustatyti veiksnius, turinčius įtakos nacionalinio biudžeto balansui 2004–2011 metais, tyrė biudžeto deficito priklausom-

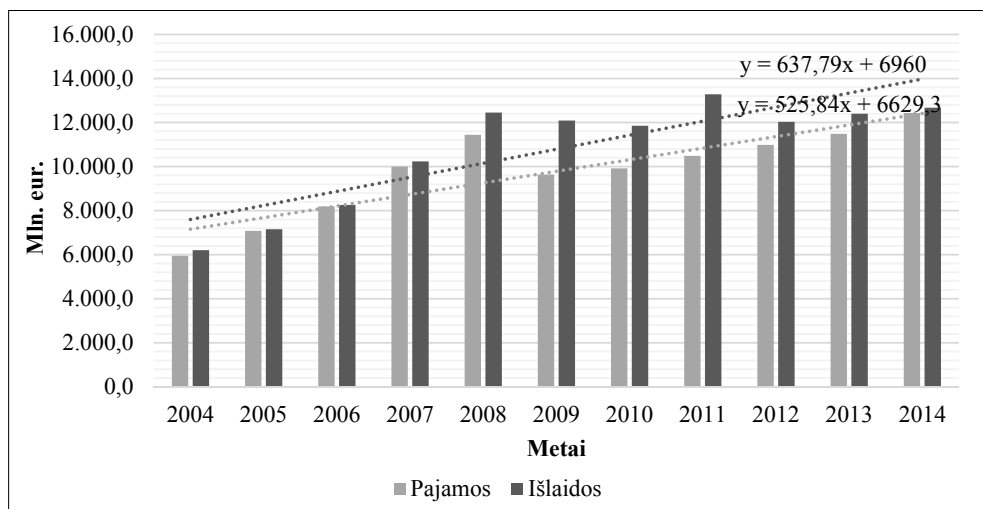
mybę su valstybės skola, bendruoju vidaus produktu (BVP), prekybos balansu (eksporto ir importo skirtumu) bei nedarbo lygiu. Autoriai nustatė, kad Lietuvos nacionalinio biudžeto balansui įtakos turi nedarbo lygis ir valstybės skola. William G. Gale ir Peter R. Orszag (2003), tirdami ilgalaikės fiskalinės drausmės poveikį ekonomikai, nustatė biudžeto deficito ir palūkanų normos priklausomybę.

Siekiant įvertinti naujausias Lietuvos valstybės biudžeto subalansavimo principo tendencijas bei išanalizuoti ne tik biudžeto deficitą, bet ir pajamas bei išlaidas lemiančius veiksnius, toliau straipsnyje bus analizuojami šie veiksniai ir jų ryšys su BVP, nedarbo lygiu, namų ūkių vartojimu, prekybos balansu, valstybės skola bei minimaliu darbo užmokesčiu.

2. Lietuvos valstybės biudžeto analizė 2004–2014 metais

2.1. Lietuvos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų analizė 2004–2014 metais

Valstybės biudžeto sąmata turi dvi sudedamąsias dalis: pajamas ir išlaidas, kurios dažniausiai yra skirtingo dydžio ir kinta nevienodu tempu. Lietuvos valstybės nacionalinės pajamos ir išlaidos turi didėjimo tendenciją. Didžiausios biudžeto pajamos buvo užfiksuotos 2014 m. ir siekė 12 433,7 mln. eur., o mažiausios – 2004 m. ir sudarė 5 951,7 mln. eur. Didžiausios biudžeto išlaidos nustatytos 2011 m. ir siekė 13 283 mln. eur., o mažiausios – 2004 m. ir sudarė 6 205,6 mln. eurų. Taigi, kaip matome, mažiausios biudžeto pajamos ir išlaidos užfiksuotos tuo pačiu laikotarpiu – 2004 m., tačiau didžiausios jau skirtingu metu – 2014 ir 2011 m.

1 pav. Lietuvos nacionalinio biudžeto pajamų ir išlaidų dinamika (mln. Eur.)

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis.

Vertinant bendrą biudžeto sąmatą, nesunkiai galime pastebėti, kad visu nagrinėjamu laikotarpiu biudžeto išlaidos yra didesnės už pajamas, taigi, biudžetas yra deficitinis. Ap-

skaičiavus bendrąjį biudžetą nustatyta, kad didžiausias deficitas buvo 2011 m. ir siekė 2795,9 mln. eur., o mažiausias – 2006 m. ir sudarė 65,6 mln. eur. Vidutiniškai, per visą

nagrinėjamą laikotarpį, biudžeto deficitas sudarė apie 1 milijardą eurų ir kasmet išaugdavo 1,5 karto. Didžiausias biudžeto deficito kitimo koeficientas užfiksuotas 2007, 2008 bei 2009 m., kada deficitas, lyginant su prieš tai buvusiais metais, išaugo atitinkamai 3,6, 4,26 bei 2,43 karto (žr. 1 priedą).

2.2. Lietuvos valstybės biudžeto deficitas ir Maastrichto kriterijų laikymasis

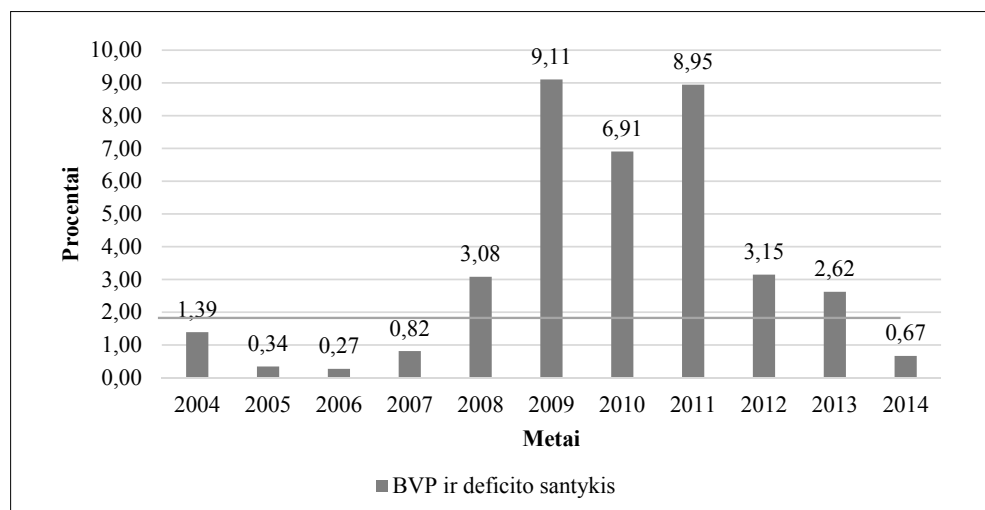
Pagal Maastrichto sutarties kriterijus, kai šalies biudžeto deficito ir BVP santykis viršija 3 proc., valstybės finansinė padėtis tampa nestabili. Taigi, siekiant nuodugniau ištirti valstybės biudžeto deficitą 2004–2014 m., svarbu įvertinti ir biudžeto deficito bei BVP santykį.

Remiantis 2 pav., didžiausias valstybės biudžeto deficito ir BVP santykis buvo 2009 ir 2011 m., o mažiausias – 2006 m. 2009 – 2011 m. didžiausias biudžeto deficito ir BVP santykis buvo užfiksuotas dėl pasaulinės ekonominės krizės, kuri gana reikšmingai paveikė daugelį ekonominių rodiklių. Pavyzdžiui, nedarbo lygis Lietuvoje 2009 m.,

lyginant juos su 2008 m., išaugo nuo 5,8 iki 13,8 proc. (žr. 5 priedą), BVP 1 gyv., nuo 2004 iki 2008 m. nuolatos augęs, 2009 taip pat sumažėjo apie 17 proc., o valstybės skola, 2005 – 2008 m. vidutiniškai didėjusi apie 8 proc., 2009 m. išaugo 39 proc., lyginant su 2008 m. Be to, valstybės biudžeto pajamos 2009 m. sumažėjo apie 19 proc. (žr. 1 priedą)

Nors biudžeto deficitas 2014 m. (242 mln. eur.) buvo didesnis nei 2007 m. (236,7 mln. eur.), šis santykis buvo mažesnis 2014 m. Vadinasi, nors biudžeto deficitas buvo didesnis 2014 m., reali šalies padėtis tuo metu buvo geresnė nei 2007 m. Tokią pačią situaciją galime pastebėti ir 2009 m., lyginant juos su 2011 m.

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad net 5 metus Lietuva nesilaikė Maastrichto sutarties kriterijų. Kaip matome, Lietuvos biudžeto deficitas buvo didesnis nuo 2008 iki 2012 m., o 2009 ir 2011 m. šis skaičius buvo viršytas net apie 3 kartus. Bendras šio santykio vidurkis sudarė 3,39 proc., taigi, būtų galima teigti, kad šalies finansinė pa-

2 pav. Lietuvos valstybės biudžeto deficito ir BVP santykis (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis.

dėtis yra nestabili. Kita vertus, eliminavus šio santykio ekstremumus (2009, 2010 ir 2011 m.), gauname vidurkį 1,54 proc. Taigi, tai parodo, kad šalies finansinė padėtis yra nestabili tik ekonominės krizės metu.

3. Lietuvos valstybės biudžeto subalansavimo principo vertinimas 2004–2014 metais

3.1. Lietuvos valstybės biudžeto pajamų, išlaidų, deficito ir susijusių veiksmų koreliacinė analizė 2004–2014 metais

Siekiant ištirti biudžeto subalansavimo problemą, svarbu nustatyti kintamuosius, turinčius įtakos biudžeto pajamoms, išlaidoms bei deficitui. Žemiau lentelėje pateikti duomenys apie biudžeto pajamų, išlaidų ir kitų veiksmų priklausomybę bei jų statistinį reikšmingumą.

Lietuvos valstybės biudžeto pajamoms įtakos turi gana daug veiksmų. Daugiausia

biudžeto pajamas nulemia namų ūkių vartojimas, BVP bei minimalus darbo užmokestis – tarp visų veiksmų nustatyta labai stipri priklausomybė. Augant valstybės skolai, auga ir pajamos. Pasiskolinus lėšų, šalies biudžeto pajamos išauga, tačiau tai dar nereiškia, kad tai yra teigiamas dalykas biudžeto formavime. Reikėtų nepamiršti, kad valstybės skola pajamas ir išlaidas veikia skirtingai: skolintos lėšos papildys biudžeto pajamas mažiau, nei vėliau bus reikalingos išlaidos tai skolai padengti. Prekybos balansas Lietuvos valstybės biudžeto pajamas veikia silpnai, o nedarbo lygis – labai silpnai, todėl šie veiksniai nėra reikšmingi biudžeto pajamoms.

Analizuojant 2 lentelę, pastebėta, kad, augant valstybės biudžeto išlaidoms, reikšmingi ir nereikšmingi veiksniai išlieka tie patys, tiesiog šiek tiek skiriasi priklausomybė. Šiuo atveju, tik tarp namų ūkių vartojimo ir išlaidų matoma labai stipri priklausomybė. Išsamiau analizuojant

1 lentelė. Lietuvos valstybės biudžeto pajamas lemiantys veiksniai 2004–2014 m.

	Koreliacijos koef.	Ryšys	Studento koef.	Reikšmingumas
Namų ūkių vartojimas	0,99238597	Labai stiprus	0,0000000017	Reikšmingas
BVP	0,9887373	Labai stiprus	0,0000000098	Reikšmingas
Minimalus darbo užmokestis	0,92171973	Labai stiprus	0,0000548842	Reikšmingas
Valstybės skola	0,74852503	Stiprus	0,008044296	Reikšmingas
Prekybos balansas	0,21521785	Silpnas	0,525079827	Nereikšmingas
Nedarbo lygis	0,15148757	Labai silpnas	0,656586782	Nereikšmingas

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis.

2 lentelė. Lietuvos valstybės biudžeto išlaidas lemiantys veiksniai 2004–2014 m.

	Koreliacijos koef.	Ryšys	Studento koef.	Reikšmingumas
Namų ūkių vartojimas	0,9094458	Labai stiprus	0,000103806	Reikšmingas
BVP	0,89728037	Stiprus	0,000179773	Reikšmingas
Minimalus darbo užmokestis	0,89520652	Stiprus	0,000196087	Reikšmingas
Valstybės skola	0,75318099	Stiprus	0,007449956	Reikšmingas
Nedarbo lygis	0,41595825	Vidutinis	0,20322237	Nereikšmingas
Prekybos balansas	0,25158289	Silpnas	0,359942162	Nereikšmingas

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis, atlikus koreliacinę ir reikšmingumo analizę.

gautus rezultatus, būtų galima teigti, kad tik valstybės skolos augimą būtų galima priskirti prie valstybės biudžeto išlaidų didėjimo priežasčių. BVP, minimalaus darbo užmokesčio bei namų ūkių vartojimo augimo teigiamą priklausomybę su išlaidomis būtų galima paaiškinti ne kaip priežastį, o daugiau kaip pasekmę. Valstybės biudžeto išlaidos yra formuojamos atsižvelgiant į numatomas pajamas, taigi, jos iš dalies formuojamos remiantis prognozuojamais šių veiksmų dydžiais. Jeigu prognozuojami rodikliai yra nustatomi gana tiksliai, išlaidos ir pajamos turėtų sutapti arba būti labai panašios, tačiau, kaip rodo praktika, tai įvykdyti pavyksta nedaugeliui valstybių.

Remiantis 3 lentele, galime teigti, kad tik nedarbo lygis stipriai veikia valstybės biudžeto deficitą. Visi likę veiksniai biudžeto deficitą veikia silpnai ir yra statistiškai nereikšmingi. Remiantis ankstesniais duomenimis, nedarbo lygis buvo nustatytas kaip nereikšmingas veiksnys ne tik pajamoms, bet ir išlaidoms, tačiau tarp biudžeto deficitą ir nedarbo lygio buvo užfiksuotas stiprus ryšys. Šiuos rezultatus būtų galima pagrįsti tuo, kad nedarbo lygis biudžeto deficitą veikia dvejopai: augant nedarbo lygiui, ne tik išauga biudžeto išlaidos, nes reikia mokėti nedarbo pašalpas, bet ir sumažėja pajamos, nes žmonės, pradėję darbus,

nebegali užtikrinti tokio pat pragyvenimo lygio bei sumažina vartojimą, taigi, tuo pačiu sumažėja ir iš mokesčių surenkama pajamų dalis. Kaip matome, nors atskirai vertinant pajamas ir išlaidas šios rodiklio priklausomybė nenustatyta, tačiau įvertinus bendrąjį poveikį, ryšys atsiranda ir gana stiprus. Taigi, gauti rezultatai sutampa su Sendos ir Skačkauskienės (2014) gautais rezultatais, pasak kurių, biudžeto deficitui turi įtakos nedarbo lygis. Vadinas, ši tendencija išlieka ir 2012, 2013 bei 2014 m.

Pasak Sendos ir Skačkauskienės (2014) atlikto tyrimo, biudžeto deficitui turi įtakos ir valstybės skola. Tiriant šią priklausomybę ne iki 2011, o iki 2014 m., ryšys jau nebenustatomas. Siekiant nuodugniau ištirti gautus rezultatus, buvo apskaičiuota biudžeto deficitą ir valstybės skolos priklausomybė bei reikšmingumas skirtingais laikotarpiais: iki 2011, 2012, 2013 bei 2014 metų.

Gauti rezultatai parodė (žr. 4 lentelę), kad valstybės skolos ir deficitą ryšys nuo 2011 iki 2014 m. vis mažėjo ir buvo reikšmingas tik iki 2012 m. Taigi, kaip matome, valstybės biudžeto skola biudžeto deficitui naujausiu laikotarpiu tapo neberekšminga. Šį pokytį būtų galima paaiškinti tuo, kad 2013 metais buvo vadovautasi 2011 m. atnaujintomis Vyriausybės vidutinės trukmės skolinimosi ir skolos valdymo gairėmis,

3 lentelė. *Lietuvos valstybės biudžeto deficitą lemiantys veiksniai 2004–2014 m.*

	<i>Koreliacijos koef.</i>	<i>Ryšys</i>	<i>Studento koef.</i>	<i>Reikšmingumas</i>
Nedarbo lygis	0,73515449	Stiprus	0,009943493	Reikšmingas
Minimalus darbo užmokestis	0,3822875	Silpnas	0,245930573	Nereikšmingas
Valstybės skola	0,37594703	Silpnas	0,254506482	Nereikšmingas
Prekybos balansas	0,33204212	Silpnas	0,318471394	Nereikšmingas
Namų ūkių vartojimas	0,27555969	Silpnas	0,412124715	Nereikšmingas
BVP	0,25248396	Silpnas	0,4538405	Nereikšmingas

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis, atlikus koreliacinę ir reikšmingumo analizę.

4 lentelė. Lietuvos valstybės biudžeto deficitu ir valstybės skolos priklausomybė bei reikšmingumas skirtingais laikotarpiais 2004–2014 m.

<i>Metai</i>	<i>2004–2011</i>	<i>2004–2012</i>	<i>2004–2013</i>	<i>2004–2014</i>
Koreliacijos koef.	0,92290318	0,715630195	0,590385194	0,375947029
Ryšys	Labai stiprus	Stiprus	Vidutinis	Silpnas
Studento koef.	0,00108042	0,030167742	0,072351591	0,254506482
Reikšmingumas	Reikšmingas	Reikšmingas	Nereikšmingas	Nereikšmingas

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis, atlikus koreliacinę ir reikšmingumo analizę.

kurios turėjo užtikrinti valstybės išlaidų ir prisiimtų skolinių įsipareigojimų finansavimą skolintomis lėšomis kuo mažesniais sąnaudomis ir rizika.

3.1. Lietuvos ir Estijos valstybės biudžetų palyginimas 2004–2014 metais

Siekiant išsamiau išanalizuoti Lietuvos valstybės biudžetą bei jo subalansavimo problemą, tikslinga atlikti palyginimą su kita šalimi. Palyginimui pasirinkta šalis – Estija, kuri kur kas sėkmingiau įgyvendina šį biudžeto formavimo principą. Estijos biudžeto balansas 2004–2014 m. tik keturis kartus buvo deficitinis, taigi, šalis didžiąją laiko dalį turėjo perteklinį biudžetą.

Siekiant nustatyti Estijos ir Lietuvos biudžetų skirtumų priežastis, atlikti tie patys skaičiavimai, kaip ir nagrinėjant Lietuvos atvejį. Gauti duomenys parodė, kad Estijos biudžeto pajamoms turi įtakos tie patys veiksniai, kaip ir Lietuvoje: BVP, minimalus darbo užmokestis, namų ūkių vartojimas bei valstybės skola. Visus veiksnius atitiko ir tas pats koreliacinis ryšys, išskyrus valstybės skolą: Lietuvoje šis ryšys stiprus, o Estijoje – silpnas (žr. 2 priedą). Nagrinėjant Estijos biudžeto išlaidas, nustatyta, kad tarp biudžeto išlaidų ir BVP, minimalaus darbo užmokesčio bei namų ūkių vartojimo,

kaip ir Lietuvoje, yra ryšys (žr. 3 priedą). Estijoje, priešingai nei Lietuvoje, valstybės skola biudžeto išlaidoms įtakos neturi, nes biudžeto balansas nagrinėjamu laikotarpiu dažniau yra perteklinis ir šaliai nereikia skolintis lėšų biudžeto deficitui padengti, taigi, išlaidos, skirtos skolai valdyti, nesudaro didelės sumos ir todėl yra nereikšmingos. Nustatyta, kad Estijos biudžeto bendram balansui įtakos neturi nė vienas iš nagrinėtų veiksnių. Priešingai nei Lietuvos atveju, biudžeto balansui neturi įtakos ir nedarbo lygis (žr. 4 priedą).

Taigi, Estijoje ir Lietuvoje biudžeto pajamas ir išlaidas lemia beveik tie patys veiksniai. Kyla klausimas, kodėl Estija kur kas sėkmingiau įgyvendina biudžeto subalansavimo principą? Siekiant atsakyti į šį klausimą, buvo sulyginti kai kurie šalių duomenys: BVP 1 gyv., valstybės skolos ir BVP santykis bei nedarbo lygis. Nustatyta, kad vienas iš labai stipriai biudžeto pajamas veikiančių veiksnių – BVP 1 gyv. Estijoje nagrinėjamu laikotarpiu yra 24 proc. didesnis nei Lietuvoje (žr. 5 priedą). Be to, valstybės skolos ir BVP santykis Estijoje taip pat yra apie 4 kartus mažesnis, o nedarbo lygis Lietuvoje viršija 1,4 proc. Taigi, kaip matome, ypač svarbių biudžeto pajamas lemiančių veiksnių Estijoje dydžiai yra geresni nei Lietuvoje.

Išvados ir pasiūlymai

Įvertinus Lietuvos valstybės biudžeto bendrosios sąmatos 2004–2014 m. dinamiką bei kitimo koeficientus, galime teigti, kad šalies deficitas pasižymi nestabilia augimo tendencija, nes jam būdingi ir staigūs pokyčiai 2009, 2010, 2011 metais. Nustatyta, kad biudžeto pajamas lemia BVP, minimalus darbo užmokestis, namų ūkių vartojimas bei valstybės skola, išlaidas – tik valstybės skola, o biudžeto deficitą – nedarbo lygis. Augant nedarbo lygiui, biudžeto deficito didėjimą daugiau nulemia išaugusios nedarbo išmokos, o ne sumažėjęs vartojimas, nes tarp nedarbo lygio ir išlaidų buvo nustatyta stipresnė priklausomybė nei tarp nedarbo lygio ir pajamų.

Norint įgyvendinti biudžeto subalansavimo principą Lietuvoje, būtina mažinti nedarbo lygį šalyje. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad biudžeto balansas yra išvestinis rodiklis, jis gerai neatspindi atskirai biudžeto pajamas ir išlaidas veikiančių veiksnių, todėl tikslingiau būtų tirti biudžeto pajamas ir išlaidas atskirai, tačiau rodiklius, kurių pokytis pasireiškia dvejopai (pvz., nedarbo lygis), reikėtų tirti įvertinus bendrąją sąmatą. Estijos šalies praktika rodo, kad, norint pasiekti biudžeto balansą, ypač svarbu mažinti valstybės skolą ir didinti BVP, tačiau taip pat svarbu gerinti ir kitus Lietuvos biudžeto pajamas lemiančius veiksnius: namų ūkių vartojimą, minimalų darbo užmokestį.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Bivainis, J., Butkevičius A. (2009). *Nacionalinio biudžeto išlaidų planavimas*. Vilnius: Technika.
2. Butautas, D. (2006). *Modernūs Lietuvos ateities finansai*. Vilnius: [s.n.]
3. Europos Statistikos departamentas. *Duomenų bazė*. [žiūrėta 2015 03 17, 2015 04 24]. Prieiga per internetą: <<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>>
4. Finansų Ministerija (2013). Valstybės skola 2013. [žiūrėta 2015 05 24]. Prieiga per internetą: <<http://www.finmin.lt/finmin.lt/failai/leidiniai/failai/Skola2013.pdf>>
5. *Lietuvos Respublikos Fiskalinės drausmės įstatymas* (aktuali redakcija 2014-12-04). Nr. X-1316. Žin., 2007, Nr. 120-4881. [žiūrėta 2015 04 15]. Prieiga

per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=491922>

6. *Mastrichto kriterijai*. [žiūrėta 2015 05 21]. Prieiga per internetą: <<http://www.euras.lt/lt/apie-eura/maastrichto-kriterijai>>

7. Orszag, P.R., Gale, W. G. (2003). *Ilgalaikės Fiskalinės Drausmės Poveikis Ekonomikai*. [žiūrėta 2015 04 15]. Prieiga per internetą: <http://elibrary.lt/resursai/DB/LB/LB_pinigu_studijos/Pinigu_studijos_2005_04_04.pdf>

8. Senda A., Skačkauskienė I. (2014). *Veiksnių, turinčių įtakos nacionalinio biudžeto balansui, tyrimas*. MOKSLAS – LIETUVOS ATEITIS, p. 49-55.

PRIEDAI

1 priedas. Lietuvos valstybės biudžeto pajamos, išlaidos, bendroji sąmata bei jos kitimas

Metai	Pajamos (mln. Eur.)	Išlaidos (mln. Eur.)	Biudžeto balansas (mln. Eur.)	Kitimo koeficientas
2004	5951,7	6205,6	-253,9	–
2005	7083,6	7155,7	-72,1	0,283970067
2006	8194,3	8259,9	-65,6	0,909847434
2007	9999,7	10236,4	-236,7	3,608231707
2008	11446,8	12454,8	-1008	4,258555133
2009	9638,5	12091,1	-2452,6	2,433134921
2010	9920,8	11854,9	-1934,1	0,788591699
2011	10487,1	13283	-2795,9	1,445581924
2012	10985	12034	-1049	0,375192246
2013	11486,5	12403,4	-916,9	0,874070543
2014	12433,7	12675,7	-242	0,263932817
Vidurkis	9784,336	10786,77	-1002,44	1,524110849

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos agentūros „Eurostat“ duomenimis.

2 priedas. Estijos valstybės biudžeto pajamas lemiantys veiksniai 2004–2014 metais

	Koreliacijos koef.	Ryšys	Studento koef.	Reikšmingumas
BVP	0,96816185	Labai stiprus	0,0000010251	Reikšmingas
Minimalus darbo užmokestis	0,9671884	Labai stiprus	0,0000011722	Reikšmingas
Namų ūkių vartojimas	0,95012095	Labai stiprus	0,000007529	Reikšmingas
Prekybos balansas	0,51238959	Vidutinis	0,107070888	Nereikšmingas
Valstybės skola	0,33726857	Silpnas	0,00108744	Reikšmingas
Nedarbo lygis	0,05497965	Labai silpnas	0,872446256	Nereikšmingas

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis, atlikus koreliacinę ir reikšmingumo analizę.

3 priedas. Estijos valstybės biudžeto išlaidas lemiantys veiksniai 2004–2014 m.

	Koreliacijos koef.	Ryšys	Studento koef.	Reikšmingumas
Minimalus darbo užmokestis	0,97724794	Labai stiprus	0,000000229	Reikšmingas
BVP	0,93662837	Labai stiprus	0,00002168	Reikšmingas
Vartojimas namų ūkių	0,92246699	Labai stiprus	0,000052624	Reikšmingas
Prekybos balansas	0,54583521	Vidutinis	0,082393721	Nereikšmingas
Valstybės skola	0,42925509	Vidutinis	0,18767271	Nereikšmingas
Nedarbo lygis	0,09570955	Labai silpnas	0,779533228	Nereikšmingas

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis, atlikus koreliacinę ir reikšmingumo analizę.

4 priedas. Estijos valstybės biudžeto balansui įtakos turintys veiksniai 2004–2014 m.

	Koreliacijos koef.	Ryšys	Studento koef.	Reikšmingumas
Valstybės skola	-0,6282084	Vidutinis	0,480736	Nereikšmingas
Minimalus darbo užmokestis	-0,4506086	Vidutinis	0,164255	Nereikšmingas
Prekybos balansas	-0,3884166	Silpnas	0,237801	Nereikšmingas
Vartojimas namų ūkių	-0,2428085	Silpnas	0,471891	Nereikšmingas
Nedarbo lygis	-0,2394237	Silpnas	0,478281	Nereikšmingas
BVP	-0,2295594	Silpnas	0,497122	Nereikšmingas

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis, atlikus koreliacinę ir reikšmingumo analizę.

5 priedas. Estijos ir Lietuvos rodiklių palyginimas 2004–2014 m.

Metai	BVP 1 gyventojui (Eur.)		Valstybės skola (mln. Eur.)		Valstybės skola santykiu su BVP (proc.)		Nedarbo lygis (proc.)	
	Estija	Lietuva	Estija	Lietuva	Estija	Lietuva	Estija	Lietuva
2004	7100	5400	490,9	3 404,5	5,1	18,7	10,1	10,9
2005	8300	6300	511,6	3 701,9	4,5	17,6	8	8,3
2006	10000	7400	594,6	4 151,9	4,4	17,2	5,9	5,8
2007	12100	9000	594,5	4 609,7	3,7	15,9	4,6	4,3
2008	12300	10200	740,0	4 762,1	4,5	14,6	5,5	5,8
2009	10600	8500	994,5	7 814,8	7	29	13,5	13,8
2010	11000	9000	963,1	10 150,4	6,6	36,3	16,7	17,8
2011	12300	10300	984,3	11 629,2	6	37,2	12,3	15,4
2012	13300	11200	1 711,6	13 265,0	9,7	39,8	10	13,4
2013	14200	11800	1 887,5	13 550,0	10,1	38,8	8,6	11,8
2014	14800	12400	2 072,5	14 826,3	10,6	40,9	7,4	10,7
Vidurkis	11455	9227,3	1 049,6	8 351,4	6,6	27,8	9,3	10,7

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos „Eurostat“ duomenimis.